

1001 nacht

Uitgaven

Nederlands

Engels

Frans

Arabisch

The Thousand and One Nights (Alf Layla wa-Layla)

From the Earliest Known Sources, Edited with Introduction and Notes

Volume 1. Arabic Text, 1-6-1984, Brill, ISBN:9789004074286

Volume 2. Critical Apparatus; Description of Manuscripts, 1984

Volume 3.

Bronnen

<http://sheherazade.ru/> (copy)

<https://www.iranicaonline.org/articles/alf-layla-wa-layla> (copy)

<https://www.theguardian.com/books/2011/mar/12/arabian-nights-illustration> (copy)

https://en.wikipedia.org/wiki/Les_mille_et_une_nuits

Duizend-en-een-nacht in het Arabisch

De vertellingen van 'Duizend-en-een-nacht' (arabisch: الف ليلة وليلة / alf lailat wa-lailat, "duizend nachten en een nacht", perzisch: هزار و یک شب / Hezar-o-yek shab) vormen een verzameling verhalen uit het Midden-Oosten, in de vorm van een raamvertelling in proza. De verhalen behoren tot verschillende genre's en een aanmerkelijk deel is erotisch van aard. In de westerse wereld zijn deze in de 18e eeuw doorgedrongen als sprookjes voor kinderen. De verhalen worden verteld door de Perzische [Sjeherazade](#).

<ref name="Cobb"><https://www.youtube.com/watch?v=Hz0VviPR07U> YouTube - Great Myths and Legends: The Arabian Nights: Medieval Fantasy and Modern Forgery - Dr. Paul Cobb, Professor of Islamic History, University of Pennsylvania, 1 juni 2016]</ref>

Opvallend is dat de bekendste verhalen, Aladin en de wonderlamp, Ali Baba en de veertig rovers en

de verhalen van Sinbad de zeeman pas in de 18e eeuw zijn toegevoegd.

Geschiedenis

De herkomst van de verhalen is voor historici moeilijk te achterhalen. Waarschijnlijk stammen enkele verhalen al van voor de Christelijke jaartelling en komen de oudste verhalen uit [india](#) en het [perzische_rijk](#). Sommige verhalen komen voort uit een [Jānistische](#) versie uit de 5e eeuw.<ref>Zie Emmanuel Georges Cosquin, 1922, Les contes indiens et l'occident Paris: Champion pagina: 290-301</ref>

Het gebruik van [raamvertellingen](#) [dierenfabels](#) komen al voor in het [sanskriet](#) voor het begin van de Christelijke jaartelling. De [pancatantra](#) en de [baital_pachisi](#) zijn waarschijnlijk inspiratiebronnen geweest. Andere bronnen zijn mogelijk de [jataka](#) en de [tantropakhyana](#). Deze laatste is weer gebaseerd op de Pañcatantra waarbij het verhaal verteld wordt door een [concubine](#) die zo haar man geïnteresseerd probeert te houden.

Er zijn in Syrië kleine fragmenten van een [9e_eeuws](#) boek gevonden met de titel Het boek van het verhaal van duizend nachten (1000 ipv 1001) waarin [Sjeherazade](#) haar verhalen vertelt. De [10e_eeuwse bibliograaf ibn_al-nadim](#) uit [bagdad](#) legde vast dat de [Sassanidische](#) vorsten zich 's avonds lieten vermaken met een raamvertelling die gelijkenis vertoont met de latere verhalen van duizend-en-een-nacht, bestaande uit 200 sprookjes.<ref name="Cobb" />

Doordat er in de verhalen niet alleen veel [erotiek](#), maar ook [Alcoholgebruik](#) voorkomt waren deze omstreden in de [arabische_wereld](#) en werden deze niet als echte [literatuur](#) gezien.

De Franse [17e_eeuwse oriëntalist antoine_galland](#) kwam tijdens zijn reizen door de [arabische_wereld](#) in aanraking met het verhaal van [sinbad_de_zeeman](#). In deze tijd was Europa in de ban van de, voor hen mysterieuze Arabische wereld en besloot het verhaal te vertalen. Geïnspireerd naar meer begon hij een verzameling teksten, die waarschijnlijk uit de [14e](#) of [15e_eeuw](#) stammen, te vertalen die nu bekend staan als het Galland Manuscript. De verhalen werden steeds in delen gepubliceerd en verkochten goed onder het Europese publiek. Met name onder de welgestelde vrouwen die zich in de [literaire_salons](#) lieten voorlezen. Het succes kwam in belangrijke mate doordat Europa in die tijd in de ban was van het [orientalisme](#). Hij had slechts vijfendertig verhalen verzameld terwijl de titel 1001 suggereerde. Om deze reden voegde hij het verhaal van Sinbad toe en ook de verhalen van [aladin_en_de_wonderlamp](#) en [Ali Baba](#). Er is later wel gesuggereerd dat deze laatste twee verhalen door Galland zelf verzonnen zijn.<ref name="Cobb" />

De vertalingen waren echter wel gekuist en de erotische passage werden door Galland verwijderd. De eerste [engelse](#) vertaling werd geschreven door [edward_william_lane](#) en kwam in delen uit vanaf [1838](#). Lane deed zijn best om voor een goede vertaling maar tevens een goede beschrijving van de Arabische wereld te zorgen. De Britse avonturier en ontdekkingsreiziger [richard_francis_burton](#) publiceerde in [1850](#) zijn eigen ongekuiste vertaling. Hij deed het tegenovergestelde als Galland en Lane en voegde juist erotische en mysterieuze teksten toe. Zijn versie was slechts voor een beperkt publiek beschikbaar omdat hij van [pornografie](#) werd beschuldigd.<ref name="Cobb" />

[thumb|260px|Een schilderij van \[\[Gustave Boulanger uit 1837\]\]](#)

In later tijden (1885-1888) werden de verhalen uitgegeven zonder de erotische bestanddelen en werden ze populair als [sprookjes](#) voor kinderen en volwassenen. Overigens gebeurde dit met bijna alle sprookjes, dit is bijvoorbeeld duidelijk te volgen in de verschillende drukken van [kinder-_und_hausmaerchen](#) waarbij de seksuele elementen in latere uitgaven symbolisch worden

beschreven. Overigens bevatte deze verzameling sprookjes van de [gebroeders_grimm](#) in eerdere drukken meer sprookjes uit Duizend-en-een-nacht dan in latere drukken, waaronder die waarop de Nederlandse vertaling is gebaseerd. Deze werden verwijderd omdat ze niet uit het Duitse gebied afkomstig waren. Dit gebeurde bijvoorbeeld ook met enkele sprookjes die opgenomen waren in de bundel van [charles_perrault](#).

Toch zijn de oorspronkelijke verhalen uit Duizend-en-een-nacht niet alleen pornografisch van karakter. Zo hebben in het verleden [moellahs](#) de verhalen gebruikt om hun toehoorders een les te geven. Door de tijd heen werd het ook [volkstherapie](#). Een Perzische arts en [psychotherapeut](#) heeft de verhalen aangewend in de [psychosomatische](#) geneeskunde voor het behandelen van conflicten en [therapeutische](#) situaties. In het boek "[de_koopman_en_de_papegaai](#)" maakt hij de toepassing van deze verhalen toegankelijk voor de lezer.

Synopsis

[Het verhaal van Sjahriaar en zijn broerthumb|\[\[Sjeherazade \(vertelster\)|Sjeherazade](#) vertelt haar verhalen aan de koning. Een schilderij van [ferdinand_keller](#) uit 1880]]

Het kaderverhaal vertelt dat koning Sjahriaar door zijn vrouw bedrogen was. Ze had gevreeën met een van haar slaven. Hij laat zijn vrouw en de betreffende slaaf daarop doden. Na verloop van tijd besluit de koning om nooit meer gekwetst te worden en voortaan elke avond een nieuwe maagd te huwen en haar na de huwelijksnacht de volgende ochtend ter dood te laten brengen.

De schrandere dochter van de grootvizier, [Sjeherazade](#), wil de dagelijkse executies van jonge vrouwen een halt toe roepen en vraagt haar vader om haar als bruid aan de koning aan te bieden. Ze heeft een plan om aan de executie te ontkomen en na met de koning gevreeën te hebben, vertelt zij hem een verhaal maar stopt abrupt op een spannend moment. Om te weten hoe het afloopt, spaart de koning haar. De volgende nacht komt het vervolg maar als het verhaal uit is begint Sjeherazade aan een nieuw verhaal. Dit houdt ze 1001 nachten vol en elke nacht wordt afgesloten met een onvoltooid verhaal. Ondertussen schenkt zij Sjahriaar enkele kinderen. Wanneer de verhalen uiteindelijk ten einde zijn, is de koning zo van haar gaan houden, dat hij haar gratie schenkt en ze zijn definitieve vrouw mag worden.

Een aantal malen wordt gebruik gemaakt van een of meerdere verhalen in een verhaal, waarbij de hoofdpersoon zelf aan het woord komt om een verhaal te vertellen. Zo is er het verhaal van de bochel, waarin de hoofdpersoon het verhaal van de kleermaker vertelt. De kleermaker vertelt het verhaal van de barbier en de barbier vertelt de verhalen over zijn verschillende broers.<ref name="Cobb" />

Enkele bekende verhalen uit de verzameling zijn

* [aladin_en_de_wonderlamp](#) * [sinbad_de_zeeman](#) * [ali_baba_en_de_veertig_rovers](#) Deze verhalen werden echter aan de verzameling toegevoegd in de Franse vertaling van [fr|Antoine Galland](#) in het begin van de 18e eeuw; ze kwamen niet voor in de oorspronkelijke Arabische tekst.<ref>Geert Jan van Gelder:

[http://entertainment.timesonline.co.uk/tol/arts_and_entertainment/the_tls/article5561278.ece Grand Arabian nights]. [en|The Times Literary Supplement](#) 21 januari 2009. Recensie van de Engelse vertaling [en|The Arabian Nights: Tales of 1001 nights](#) door [en|Malcolm C. Lyons](#).

Penguin, 2008.</ref> Dat verklaart wellicht waarom er sprookjes zijn die er op lijken. Het sprookje [simeliberg](#) van de [gebroeders_grimm](#) is een ingekorte variant van Ali Baba en de sprookjes [Het Blauwe Licht](#) (Grimm) en [de_tondeldoos](#) (van [hans_christian_andersen](#)) tonen parallellen met Aladin.

Minder bekende verhalen zijn:

- * [het_verhaal_van_de_visser_en_de_djinn](#) * Prins Ahmed en de fee Pari Banoe
- * Het verhaal van de drie appels
- * De bochel
- * Prins Kamar Alzaman en Boedoer
- * Abukier en Abuzier (Abu Kir en Abu Sir)

Genre's en thema's

De verhalen zijn zeer divers en spelen zich af op verschillende, ver van elkaar gelegen locaties. Er zijn [spannende](#), [komische](#) en romantische verhalen. Net als verhalen over spoken, bovennatuurlijke ontmoetingen en zelfs vroege vormen van [sciencefiction](#). In een aantal verhalen komen echte historische figuren voor. Zoals de kalief [haroen_ar-rashid](#) die in verschillende verhalen voorkomt en 's nachts verkleed door [bagdad](#) zwerft om de bevolking te observeren.

Het [lot](#) speelt vaak een rol, zo kunnen de hoofdpersonen door toevalligheden opeens rijk of arm worden. Een ander kenmerk is dat zich binnen een stad of dorp mysterieuze zaken kunnen afspelen zonder dat de omwonenden hier weet van hebben. Wat verder opvalt is dat veel verhalen doorspekt zijn met seks en erotische verlangens. Ook komt er [poezie](#) in voor.

Enkele voorbeelden zijn:

- * [het_verhaal_van_de_sjouwer_en_de_drie_vrouwen](#) gaat over een geheime samenkomst in een huis in [bagdad](#). Hierin spelen losse seksuele moraal, drank en geweld een rol. Het is ook een weergave van de destijds culturele diversiteit in de stad.
- * Het verhaal van de drie appels gaat over de moord op een jonge vrouw. De [vizier](#) krijgt de opdracht om binnen drie dagen de drie daders te vinden of het anders met zijn eigen leven te bekopen. Toevallig, door de ontdekking van een appel, worden alle daders gevonden.
- * Het verhaal van de bochel is komedie. Het verhaal speelt zich af in [china](#) en gaat over een komiek die zich verslikt. Verschillende mensen proberen elkaar met het lijk op te schepen en zo de schuld in de schoenen te schuiven maar uiteindelijk blijkt het slachtoffer helemaal niet dood te zijn.
- * In de avonturen van Bulukiya reist de hoofdpersoon naar het [paradijs](#), de [hel](#) en door het [heelal](#) op zoek naar het [levenselixer](#). Hij ontmoet [djinn](#)s en [zeemeerminnen](#). Ook wordt een beschrijving gegeven van hoe de mensen op de [maan](#) leven.
- * In de stad van Brass gaat een groep op zoek naar een verloren stad in de [sahara](#) en ontdekken [robots](#) en andere vormen van technologie.
- * In het verhaal van Prins Hoesein stelt de koning dat de prins die met het mooiste bruidskado aankomt met zijn dochter mag trouwen. Prins Hoesein weet een [vliegend_tapijt](#) te bemachtigen. Dit is het enige verhaal waarin een vliegend tapijt voor komt.

Vertalingen

[thumb|Afbeeldingen bij de verhalen, 1849 - 1856](#) De verhalen zijn veelvuldig in druk uitgegeven, in min of meer volledige vorm. De vertaler laat soms gedeelten weg, bijvoorbeeld om een 'kuise' versie te leveren. Zo zijn in de eerste Engelse vertaling van [edward_lane](#) (1840, 1859) de [erotische](#) passages verwijderd. Aan het begin wordt verteld hoe de verhalen tot stand zijn gekomen (het kader), maar vaak [Wat is vaak?](#)[2018|07|06](#) worden de verhalen daarna aan een stuk verteld zonder dat de lezer merkt dat de vertelster ermee stopt en het vervolg tot de volgende nacht uitstelt. Er is overigens geen sprake van een officiële [canon](#) en men is het er niet helemaal over eens welke verhalen wel en

niet tot de verzameling behoren.

De eerste Europese vertaling (in het [frans](#)) werd in 1717 gepubliceerd. Die vertaling van [antoine_galland](#) had invloed op het ontstaan van een rage die wel [turkomanie](#) wordt genoemd. De (eveneens Franse) vertaling van [j.c._mardrus](#) is in de jaren veertig en vijftig van de twintigste eeuw in het Nederlands vertaald door een aantal schrijvers onder leiding van [albert_helman](#), die zelf ook een bijdrage heeft geleverd. De honderden illustraties zijn van [anton_pieck](#), die hiervoor inspiratie ontleende aan zijn zes weken durende verblijf in [marokko](#) in 1937. Deze vertaling is uitgegeven door Parnassus (1943-1954 acht delen), door Paris (1962-1965 acht delen) en door [Manteau](#) (1975 zestien delen, 2006 acht delen).

De nieuwe standaard is de vertaling van dr. Richard van Leeuwen (UvA, Islam Studies). Aan deze vertaling is zes jaar gewerkt en het laatste deel kwam gereed in de herfst van 1999. Van Leeuwen heeft gebruikgemaakt van belangrijke Arabische bronnen waaronder de Caïro-editie uit 1835 en de Calcutta-editie uit 1842. De verzameling is oorspronkelijk uitgebracht in zeven banden bij uitgeverij BULAAQ. De illustraties in dit standaardwerk zijn van [jean-paul_franssens](#). De 3e druk is zonder illustraties uitgebracht, in een cassette met drie gebonden boeken.

[clearleft](#)

Invloed

[thumb|260px|Een scène in de \[\[Fata Morgana \(Efteling\)|Fata Morgana in de efteling.\]\]](#)

* De Russische componist [nikolaj_rimski-korsakov](#) heeft eind 19e, begin 20e eeuw [ballet](#)muziek geschreven voor uitvoeringen van het klassiek ballet Sheherazade, waarin ook het stuk van Sindbad de Zeeman voorkomt. De compositie wordt tegenwoordig minder als balletstuk uitgevoerd maar meer als concertmuziek.

* Het verhaal [de_dief_van_bagdad](#) is een roman uit 1924 van [achmed_abdullah](#) die geïnspireerd is op de sprookjes.

* In De [efteling](#) staan drie attracties die geïnspireerd zijn op de wereld van Duizend-en-een-nacht, de [Fata Morgana](#), de fakir op het vliegende tapijt en de [vogel_rok](#). Deze attracties beelden geen van drieën een specifiek sprookje uit maar ademen wel de sfeer uit.

Zie ook

* [pancatantra](#)

Externe links

* [<http://www.wollamshram.ca/1001/index.htm> 1001 nacht online] - Engelse vertaling door de 19e-eeuwse Britse ontdekkingsreiziger [richard_francis_burton](#) *

[<https://www.talenhuis.com/1001/menu/start.htm> Nederlandse vertaling online] - vertaald door dr. Ali Soleimani en (tekstueel) nagekeken door vrijwilligers

2=

* {{Bronvermelding anderstalige Wikipedia|taal=en|titel=One Thousand and One Nights|oldid=982965741|datum=20201011|references }}

[Arabian Nights|Duizend-en-een-nacht](#)

[Duizend-en-een-nacht](#)

From:

<https://wiki.kanaalweg.sasteren.nl/> - **Sasteren-Wiki**

Permanent link:

https://wiki.kanaalweg.sasteren.nl/sasteren/1001_nacht/start?rev=1676193274

Last update: **2023/02/12 09:14**

